

Gönderme Tarihi: 26.09.2018

Kabul Tarihi: 20.10.2018

*Bu bir araştırma makalesidir

Halk eğitim merkezinde görev yapan öğretmenlerin yetişkin eğitiminde uzaktan eğitimin uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri

Nilay ÖZER ^a
Şeyda KIR ^a

^a Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Eğitim Bölümü, Eskişehir, Türkiye

Özet

Uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmenin farklı zaman ve mekanlarda olduğu, öğretim materyalleri ve iletişim teknolojileri (mektup, video, CD, televizyon) aracılığıyla bir araya getirildiği eğitim yöntemidir. Uzaktan eğitim, yetişkinlerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması gereksinimi ile ortaya çıkmıştır. Günümüzde ise uzaktan eğitim, gelişen teknolojik araç ve yöntemler ile birbirinden farklı alanlarda yetişkin eğitime katkı sağlamaktadır. Ülkemize yetişkinlerin eğitilmesinde halk eğitim merkezleri kullanılmakta ve her yıl çok sayıda yetişkin eğitim talepleri ile halk eğitim merkezlerine başvurmaktadır. Teknolojik gelişmelerle birlikte eğitim kurumlarının organizasyon yetenekleri ve programlarını revize etmeleri ve yaşam boyu öğrenme için yeniden yapılandırılmaları gerekmektedir. Bu kapsamda bu araştırmanın amacı halk eğitim merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin yetişkin eğitiminde uzaktan eğitimin kullanılabilirliğine ilişkin görüşlerinin keşfedilmesidir. Çalışmada nitel araştırma yönteminden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler nitel yöntemle, anlamsal betimlemeler yapılarak ve benzerlikler ele alınarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan Öğrenme, yetişkin eğitimi, halk eğitimi, uzaktan yetişkin eğitimi.

Abstract

Distance education is a method of training in which students and teachers are gathered at different times and places, through teaching materials and communication technologies (letter, video, CD, television). Distance education has emerged with the need to meet the educational needs of adults. Nowadays, distance education is contributing to adult education in different fields by developing technological tools and methods. Adult education centers are used in the education of adults in our country and every year they apply to public education centers with many adult education demands. Together with technological developments, educational institutions need to revise their organizational capabilities and programs and restructure them for lifelong learning. In this context, the aim of this study is to explore the opinions of teachers working in public education centers on the availability of distance education in adult education. Phenomenology pattern was used in the study. The data obtained from the research were evaluated by means of qualitative method, semantic descriptions and similarities.

Keywords: Distance learning, adult education, public education, distance adult education.

Kaynak Gösterme

Özer, N. Ve Kır, Ş. (2018). Halk eğitim merkezinde görev yapan öğretmenlerin yetişkin eğitiminde uzaktan eğitimin uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri. *AUAd*, 4(4), 69-86.

Giriş

Günümüz dünyasının zorunlulukları ve gelişen teknoloji doğrultusunda 21. Yüzyılda insanlar çağın gerekliliklerine adapte olabilmek için sürekli kendini geliştirmek ve eğitmek ihtiyacı hissetmektedirler. Bu noktada bu eğitim ihtiyacını karşılamak için açık ve uzaktan öğrenme gibi bir alan ortaya çıkmıştır (Kartal ve Toprak, 2015). Bu alanın ortaya çıkışında 1800'lü yıllarda yetişkinlerin duyduğu eğitim ihtiyacı yatmaktadır (Bozkurt, 2017).

Açık ve uzaktan öğrenme özellikle yetişkin eğitiminde oldukça önemli bir değere sahiptir. Yüz yüze yürütülen yetişkin eğitimlerinin uzaktan eğitim anlayışıyla yürütülmesi de oldukça güncel bir konudur. Ülkemizde yetişkin eğitimini sağlayan önemli kurumlardan biri Halk Eğitim Merkezleridir. Bu merkezlerde verilen yetişkin eğitiminin daha fazla kişiye ulaştırılabilmesi de uzaktan eğitim uygulamalarıyla sağlanabilir. Bu bağlamda halk eğitim merkezlerinde görev yapan eğitimcilerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri ve bu alana olan yakınlıkları önemlidir.

Araştırma Sorunsalı

Bu çalışmada halk eğitim merkezlerindeki yetişkin eğitimlerinin açık ve uzaktan eğitim yoluyla yürütülebilirliğine ilişkin halk eğitim merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Halk eğitim merkezlerindeki yetişkin eğitiminin uzaktan eğitimle sağlanabilirliği düşüncesi doğrultusunda bu araştırmanın amacı; Eskişehir'deki halk eğitim merkezlerinde uzaktan eğitim yöntemiyle yetişkin eğitiminin sağlanabilirliği konusunda öğretmenlerin görüşlerini almaktır. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- 1) Halk eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenlerin yetişkin eğitime ilişkin deneyimleri nelerdir?
- 2) Yetişkin eğitiminde uzaktan eğitimin kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri nelerdir?

İlgili Alanyazın

Yetişkin Eğitimi ve Açık ve Uzaktan Öğrenme

Açık ve uzaktan öğrenme için birçok tanım ve farklı kavram kullanılmaktadır. Bunlar; çevrimiçi öğrenme, e-öğrenme, uzaktan öğrenme, açık eğitim gibi kavramlardır. Açık ve uzaktan öğrenme ise öğrenenlerin ve öğretenlerin farklı zaman ve mekanda bulunduğu,

aralarındaki iletişimin ve etkileşimin basılı materyallerle veya elektronik ortamlarla sağlandığı öğrenme biçimi olarak tanımlanmaktadır (AUO Sözlük, 2017).

Birçok farklı boyutta ele alınan yetişkin kavramını kısaca tanımlamak gerekirse, zihinsel ve bedensel gelişimini tamamlamış, psikolojik olgunluğa ulaşmış, ekonomik bağımsızlığını kazanmış ve toplumda bir sorumluluk üstlenen kişidir diyebiliriz. Androgoji olarak da bilinen yetişkin eğitimi ise, kendi öğrenme sorumluluğunu alabilen bireylere sunulan tüm eğitim olanakları olarak tanımlanabilir (Knowles, 2015). Farklı kişiler ve kurumlar tarafından değişik noktalardan değerlendirilip farklı tanımlara sahip olan ‘yetişkin eğitimi’ kavramı Duman (2006) tarafından yetişkinlere sunulan ve mesleki olmayan etkinlikler bütünü olarak tanımlanmıştır. Yetişkin eğitiminin tanımı ve kapsamı noktasında bazı karmaşıklıklar olduğu yapılan tanımlamalardan da görülmektedir. Bu karışıklığın da bazı sorunlara yol açtığını Lowe (1985) şu sözleriyle dile getirmiştir: *“Yetişkinlerin eğitimine hizmet etmek isteyen pek çok kimse, bu belirsizliğin ortadan kaldırılması veya hiç değilse azaltılması ihtiyacını bilmektedirler. Bu kimseler, eğitimin amaçları hakkında, düzenlemelerdeki dağınıklığa da yansımış olan belirginsizliğin, kamu kaynaklarından yeterince faydalanma konusunda zorluklar çıkardığının farkındadırlar. Ayrıca bu kimseler, ortak bir anlayış olmadığı sürece, bir kuram ve uygulama birikimine gitmenin uluslar arası programlar düzenlemenin ya da karşılaştırmalı araştırmalar yapmanın imkansızlığını da göstermektedirler”*.

Açık ve Uzaktan Öğrenmenin Temelleri

Açık ve uzaktan öğrenme anlayışının yetişkin eğitimi temelinde ortaya çıkmasıyla tüm dünyada bu alanda farklı yetişkin eğitimi uygulamaları oluşmuştur. İlk olarak 1800’lü yıllarda postayla uzaktan eğitim yapılarak ortaya çıkan bu alan daha sonraki yıllarda hızlı gelişen teknolojiyle ve yetişkin eğitime olan ihtiyacın artmasıyla dünyanın her yerinde farklı alanlarda ve farklı boyutlarda gelişim göstermiştir. 1840 yılında İngiltere’de Isaac Pitman tarafından mektupla sağlanan bir uzaktan eğitim uygulaması başlatılmıştır. Amerika Birleşik Devletlerinde ise 1883 yılında Mektupla Eğitim Üniversitesi kurulmuştur (Nizam, 2004). Almanya da ise 1856 yılında uzaktan eğitim kurumları ortaya çıkmaya başlarken Fransa da bu süreç 1907 yılında başlamış ve 1939 yılında ilk resmi Uzaktan Eğitim Merkezi kurulmuştur (Akt. Kırık, 2014). Asya kıtasına baktığımızda ise Çin’de 1950 yılında Mektupla

Eğitim Merkezi kurulmuştur. Daha sonra bu bölgedeki Hindistan, Malezya, Japonya gibi diğer ülkelerde de uzaktan eğitim anlayışı benimsenmeye başlanmıştır. Japonya da uzaktan eğitim anlayışı diğer ülkelerde olduğu gibi yetişkin eğitimine olan ihtiyaçtan ortaya çıkmıştır. 1948 yılında çıkardıkları bir yasayla okula erişimi olmayan bireylere, askerlere ve belirli sebeplerle okula devam edemeyenlere uzaktan eğitim hizmetleri sunulmuştur. Japonya'nın benimsediği uzaktan eğitim anlayışı oldukça kapsamlıdır ve İngiltere ve Kanada gibi ülkelerden esinlenerek bir eğitim modeli geliştirdikleri ileri sürülmektedir (Antalyalı, 2004). Diğer ülkelerde de bu alanda gelişmeler olmuş ve uzaktan yetişkin eğitiminin nasıl sağlanabilirliği üzerine çalışmalar yapılmıştır.

Türkiye’de Yetişkin Eğitimi ve Açık ve Uzaktan Öğrenme

Türkiye’de açık ve uzaktan öğrenmenin temellerinin 1927 yılına dayandığı ileri sürülür. Bu yılda eğitim ihtiyacının nasıl giderilebileceğine dair Milli Eğitim Bakanı önderliğinde bir toplantı yapılmış ve eğitim sorununa mektupla eğitimin yardımcı olabileceği konusunda fikir birliği sağlanmıştır (Arar, 1999). Ancak daha sonraki süreçte bu uygulamaya hemen geçilememiştir. 1956 yılında Ankara Üniversitesi'nin banka çalışanları için hazırladığı bir uzaktan sertifika programıyla 1927 yılında ortaya atılan uzaktan eğitim fikri hayata geçirilebilmiştir. Daha sonra ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1974 yılında Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur. Tüm bunların yanında Türkiye’de uzaktan eğitim alanında en büyük gelişme 1982 yılında Anadolu Üniversitesi bünyesinde Açıköğretim Fakültesinin kurulmasıyla gerçekleşmiştir. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi yükseköğretim düzeyinde ülkemizdeki ilk uzaktan eğitim modeli özelliğine de sahiptir. Yetişkin eğitiminde önemli bir yere sahip olan Anadolu Üniversitesi 29 bin civarında öğrenciyle uzaktan eğitime başlamış ve bu sayı eğitime olan talep ve ihtiyaç doğrultusunda giderek artmıştır. Bugün Kuzey Kıbrıs ve Batı Avrupa ülkelerindeki bireylere de eğitim imkanı sunan Açıköğretim Fakültesi yaklaşık olarak bir buçuk milyon öğrenciye uzaktan eğitim imkanı sunmaktadır. Bu durumda ülkedeki yetişkin eğitiminde önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Hızlı gelişen teknoloji sayesinde artık birçok üniversitenin uzaktan eğitim merkezleri vardır ve tıpkı Anadolu Üniversitesi gibi Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi de açıköğretim fakültesine sahiptir. Bu durumların hepsi yükseköğretim düzeyinde uzaktan

yetişkin eğitimi yapan kurumlara örnektir. Diğer yandan üniversiteler dışında da ülkemizde yetişkinlere eğitim imkanı sağlayan farklı kurumlar vardır.

Ülkemizde yetişkin eğitimi yapan ve buna destek olup önemseyen başka kurumlar ve kuruluşlar mevcuttur. Halk Eğitim Merkezleri ise bu kurumların başında gelmektedir. Halk eğitimi Cumhuriyetin kuruluş yıllarından itibaren yapılan yeniliklere halkı adapte etmek ve onların eğitim ihtiyacına hızla cevap verebilmek adına ortaya çıkmıştır (Kaya, 2015). Milli Eğitim Bakanlığı içinde halk eğitiminin kurumlaşması ise 1960 yılında “Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü” nün kurulması ile gerçekleşmiştir. Günümüzde bu kurum Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü adı altında hizmet vermektedir. Bu müdürlüğe bağlı halkeğitimi merkezlerinde okuma-yazma, sosyal kültürel ve meslek eğitimi kursları düzenlenmektedir. Bugün yetişkin eğitiminde ülkemizde çok önemli bir yeri olan halk eğitim merkezlerinde her yıl yaklaşık olarak bir milyon kişinin eğitim aldığı ve binlerce öğretmenin de bu kurumlarda eğitim verdiği bilinmektedir. Şu anda bu müdürlüğe bağlı ve yaygın eğitim programları kapsamında güncel 3 bin civarında kurs olduğu bilinmektedir. Bunlar; denizcilik, gazetecilik, ayakkabıcılık ve saraciye teknolojileri, müzik aletleri yapımı, raylı sistemler teknolojisi ve kişisel gelişim ve eğitim gibi birçok farklı alana ait kurslardan oluşmaktadır (Kaya, 2015). Bu yaygın eğitim programları dışında yine bu müdürlüğe bağlı Mesleki Eğitim Alanları kapsamında mesleki ve teknik eğitim programları mevcuttur. Buradan yola çıkarak ülkemizde çok sayıda yetişkinin bu eğitimleri talep ettiğini ve bu eğitimlere ihtiyaç duyduğunu söyleyebiliriz. Gereksinim duyulan bu eğitim ihtiyacını daha fazla kişiye ulaştırabilmek adına halk eğitim merkezlerinde sunulan eğitim hizmetinin bir kısmının uzaktan eğitim yöntemiyle sağlanması fikri ortaya çıkmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Halk eğitim merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin yetişkin eğitiminde uzaktan eğitimin kullanılabilirliğine ilişkin bakış açıları ve görüşlerinin anlaşılması, keşfedilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, sosyal alandaki bir probleme yönelik bireyin ya da grupların atfettiği anlamların keşfedilmesi, anlaşılmasına ilişkin nitel bir sürecin izlendiği araştırma yöntemidir (Creswell, 2016). Yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji deseni

kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırmalar, bireylerin, grupların kavramlara, olay ve olgulara ilişkin deneyimlerinin veya algılarının betimlendiği araştırma yöntemleridir (Reiners, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında Eskişehir ilinde, 2017-2018 Eğitim-öğretim yılında, halk eğitim merkezlerinde farklı branşlarda görev yapan, 5'i kadın 4'ü erkek toplam 9 öğretmenle görüşme yapılmıştır. Öğretmenler yetişkin eğitimi konusunda deneyimleri olan bireylerden oluşmaktadır.

Katılımcı	Cinsiyet	Mezuniyet	Yaş	Kıdem	Görev-Branş
ÖA1	Kadın	Enstitü	45	23	Giyim Üretim Teknolojileri Öğretmeni
ÖA2	Kadın	Eğitim Fakültesi- Lisans	24	1	Sınıf Öğretmeni
ÖA3	Kadın	Yüksek Lisans	44	21	Müdür Yardımcısı-Sınıf Öğretmeni
ÖA4	Erkek	Yüksek Lisans	33	12	Müdür Yardımcısı – İngilizce öğretmeni
ÖA5	Erkek	Lisans	46	22	Diksiyon Öğretmeni
ÖA6	Kadın	Lisans	21	40	Sınıf Öğretmeni
ÖA7	Kadın	Lisans	51	25	El Sanatları Öğretmeni
ÖA8	Erkek	Lisans	40	17	Müdür Yardımcısı-Sınıf öğretmeni
ÖA9	Erkek	Lisans	29	4	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öncelikle konuyla ilgili literatür tarandıktan sonra görüşme soruları hazırlanmıştır. Soruların, yöntemsel ve teknik açıdan uygunluğuna ilişkin uzman görüş ve önerileri dikkate alınmış ve sorulara son şekli verilmiştir. Bu kapsamda araştırmada kullanılan form, eğitimcilerin ilk olarak yaş, cinsiyet, branş, öğrenim durumu, kıdemlerinin ele alındığı kişisel bilgileri içeren

bölümden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan formun son kısmını ise eğitimcilerin yetişkin eğitimi deneyimleri, yetişkin eğitiminde eğitim teknolojilerini kullanım deneyimleri ve yetişkin eğitimde uzaktan eğitimin kullanılabilirliğine yönelik görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanan 7 görüşme sorusu oluşturmaktadır. Görüşme sırasında katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir ve gönüllü katılımları teyit edilmiştir. Görüşmelerde bireylerin izni ile ses kaydı alınmıştır. Görüşme sonunda ses kayıtları araştırmacılar tarafından yazıya geçirilmiş ve tekrar katılımcılara okunarak son halleri için onay alınmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada tüm görüşmeler yazıya aktarılmış ve önemli ifadelerin altı çizilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizi ile kavramsallaştırılarak fenomeni görünür kılacak kodların ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Her bir katılımcı için ortaya çıkan kodlar karşılaştırılmış,örtüşenler genel temalar haline getirilmiştir, tekrarlayıcı olanlar elenmiştir. Temalarla ilgili işlem diğer araştırmacılar tarafından tekrarlanmış ve uzlaşma sağlanmıştır. Bulgular kısmında temalar ve temalarla ilgili görüşme metinlerine yer verilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular frekansı yüksek olan tema başlıklarına göre incelenmiş ve bunlarla ilgili yorumlara yer verilmiştir.

1.Yetişkin Eğitimi Deneyimleri

Halk eğitim öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonucunda yetişkin eğitimi ile ilgili deneyimlerinde yetişkinlere ve sürece ilişkin vurgu yapılmıştır. Bu kapsamda özellikle motivasyon, etkileşim kodları öne çıkmıştır. Halk eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenlerin yetişkinlerle çalışma deneyimlerinde yetişkinleri motivasyonu yüksek öğrenenler olarak betimledikleri görülmektedir.

ÖA1: Yetişkinlerde motivasyon daha fazla, hem de anne oluyor bazıları farklı rolleri ile aileleri için de üretim yapıyorlar bu motivasyonu devam ettirerek. Hem çocuklara hem kendilerine dikeyyorlar. Dışarıya üretim yapıyorlar. Mesela özellikle bu nedenle mahalledeki kursiyerlerim düzenli devam ediyor, saygı ve seviyeyi yetişkinlerde daha rahat oturabiliyoruz.

ÖA3: Hazır bir motivasyonla geliyorlar. Hayatlarında değişim yaratabiliyorsunuz bu şekilde. Öğrendiklerini bazen kazanca dönüştürebiliyorlar.

ÖA5: Eğitimlerine bu kursu almalıyım, etkili bir fayda sağlar diyerek geliyor. Böylece dersi anlama ve kabul etme konusunda daha bilinçli motivasyon var.

Halk eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenlerin yetişkinlerle çalışma deneyimlerinde öğrenme sürecini karşılıklı etkileşim ve sosyal ilişkilerin öne çıktığı bir süreç olarak ifade ettikleri görülmektedir.

ÖA1: Yetişkinlerle daha rahat iletişim kurabiliyorum açıkçası, etkileşim karşılıklı oluyor. Çocuklar geleceği için okuyor, amaç dersi bitirmek oluyor.

ÖA2: Ama mesela yetişkinler kendi öykülerini de getiriyorlar. Neden öğrenemediklerini ya da engellendiklerini anlatıyor, konuşuyorlar benimle.

ÖA6: Sosyalleşme amacıyla geliyorlar buraya, böyle uyum sağlıyorlar. Yalnız değilim benim gibi başkaları da var diyorlar. Birlikte öğrenmekten zevk alıyorlar.

ÖA8: ,kendini geliştirmek ve sosyalleşmek için geliyor yetişkin. Özellikle kadınlar çalışmıyorsa yoğun olarak sosyalleşmek için geliyorlar buraya.

Yetişkin eğitimindeki deneyimlere ilişkin ifadeler temasını oluşturan kodlar incelendiğinde öğretmenlerin yetişkinlerde öne çıkan motivasyon ve etkileşime açık olma özelliklerinin yetişkin eğitimi sürecini verimli kıldığı görüşü öne çıkmaktadır.

2.Eğitimde Teknoloji Kullanımı Deneyimleri

Yapılan görüşmelerde katılımcıların genel olarak öğretime destek amaçlı bilgisayar ve internet teknolojilerini kullandıkları görülmektedir. Özellikle sınıf ortamlarında kolay ulaşabildikleri projeksiyon ve bilgisayarı eğitime destek olabilecek video vb. içerik gösteriminde kullandıkları anlaşılmaktadır. Aynı zamanda öğretmenlerin alanları ile ilgili

bilgilerini güncelleme amaçlı olarak kişisel anlamda internet teknolojilerinden yararlandıkları görülmektedir.

ÖA2: Kişisel olarak teknolojiyi seviyorum açıkçası, öğretmen platformlarını vs. takip ederek yenilikçi neler yapabilirim diye bakıyorum.

ÖA7: Kendi açımdan yeni çıkan ürünlerin tanıtım videolarını izlemek kazanç oluyor.

Halk eğitim merkezlerinde görevli öğretmenlerle yapılan görüşmelerde eğitimde teknoloji kullanımı kapsamında öğretimi destek amaçlı öğrenenleri teknoloji araçlarına yönlendirdikleri görülmektedir.

ÖA1: Kursiyerleri yönlendiriyorum ama özellikle model çıkarma kısımlarında internetten bakıp fikir almaları, buraya da getirmeleri için.

ÖA7: Kursiyerler de sosyal medyayı takip ederek yeniliklere daha çabuk adapte oluyorlar ve kendilerini güncelleyebiliyorlar. Hem de ürünlerini sergilediklerinde aldıkları beğenilerle motive oluyorlar.

Öğretmen görüşleri incelendiğinde yetişkin eğitiminde öğretmenlerin kendilerini güncellemek için ve öğretimi destekleyerek pekiştirmek için teknolojiden faydalanmakta oldukları söylenebilir.

3.Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Deneyimleri

Halk eğitim merkezinde görev yapan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde uzaktan eğitim deneyimlerinin belirli kurslar ve Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi sistemindeki derslerin takibi şeklinde olduğu görülmektedir.

ÖA2: Aslında uzaktan eğitimden de kpss sürecinde faydalanmıştım. Hocalarla canlı dersler, eğitim bilimleri ve soru cevap konularından özellikle iyi olmuştu.

ÖA3: ikinci üniversiteyi okuyorum Açıköğretimde, sosyoloji. Uzaktan videoları vs izliyorum, faydalı buluyorum.

ÖA4: Profesyonel anlamda yürüttüğüm mesleğimi Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliğinden aldım için deneyimliyim bu konuda.2 yıl uzaktan eğitim

aldıktan sonra,2 yıl yüz yüze dersler aldık ve uygulama imkanımız da oldu. Oldukça memnun kaldığımı belirtebilirim.

ÖA5:Açıköğretim öğrencisiyim şu an, sürece dahilim özellikle yabancı dil programlarını, internetten Açıköğretimi takip ediyorum.

AÖ9: Caroline, moodle, ilias öğretim yönetim sistemlerini kurup kullandım, aldığım uzaktan kurslarla.

Görüşleri alınan öğretmenlerin beşinin Açıköğretim öğrencisi olarak veya belirli kurslarla uzaktan eğitim deneyimi edindikleri anlaşılmaktadır.

4.Uzaktan Eğitim Avantaj ve Sınırlılıklarına İlişkin Görüşleri

Yapılan görüşmelerde uzaktan eğitimin avantajları ile ilgili olarak katılımcıların esnek zaman ve mekanda öğretimin gerçekleştirilmesine olanak tanıma, çok sayıda kişiye ulaşarak özellikle dezavantajlı bireylerin(yetersizlikleri bulunan bireyler, yaşlı bireyler, köyde oturan-şehre uzak olan bireyler ve özellikle sorumluluğu fazla olan kadınların) eğitimi konusunda önemli bir fırsat olduğunu belirtmişlerdir. Sınırlılıklar konusunda ise bireylerin teknolojiye erişimlerinin sınırlı olması ve etkileşimin sınırlılığı vurgulanmıştır.

Halk eğitim öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde alanlarında verilebilecek bir uzaktan eğitimin zaman ve mekan esnekliği sağlayarak daha fazla sayıda kişiye öğretim avantajı sağlayacağını belirttikleri görülmektedir.

ÖA1: Daha kalabalık bir gruba ulaşılabilir mesela. Akşam etkinlikleri olabilir, herkes gün içinde gelemiyor. Köylerde olabilir böylelikle. Yolculukta dinleyebilir kişi derse katılabilir mesela.

ÖA2: Uzaktan eğitim olsa gelememe sebeplerinin önemi kalmaz aslında. Ayrıca daha çok kişiye ulaşabiliriz bu şekilde.

ÖA3: Çalışan insanlar için de esnek bir zaman sağlıyor uzaktan eğitim, böylece onlara da ulaştırılabilir kurslarımız.

ÖA5: Öncelikli olarak en başta zaman ve yer konusunda bir avantajı var.

ÖA7: Özellikle bizim branşta katılımın daha fazla olması adına uzaktan eğitim düşünülebilir, faydalı olabilir.

Halk eğitim öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde alanlarında verilebilecek bir uzaktan eğitimin dezavantajlı gruplara, özellikle yaşlı, engelli veya sorumlulukları fazla olan bireylere öğretim avantajı sağlayacağını belirttikleri görülmektedir.

ÖA1: Olurda evden çıkamaz, engelli bir birey için mesela. Yeteneği ilgisi vardır. Oradan bana ve diğer kursiyerlere katılabilir. Köydeki kadınlar daha farklı mesela, teknoloji ve internet yoluyla açabiliriz onları da. Bilgisayarda videolar üzerinden de gösterim yapıp, onlara da öğretebiliriz.

ÖA2: Mesela bizim katılımımız 8-10 kişi arasında ama aktif katılım çünkü kimini saatleri uymuyor, kiminin çocuklarını saati uymuyor kimi eşi nedeniyle gelemiyor. Uzaktan eğitim olsa gelememe sebeplerinin önemi kalmaz aslında. Ayrıca daha çok kişiye ulaşabiliriz bu şekilde.

ÖA4: Özellikle erişim ve katılım açısından dezavantajlı kesimlerin eğitim sürecine dahil edilmesi konusunda uzaktan eğitim bence çok önemli. Engelli bireyler, öğrenme ihtiyacı olan yaşlı insanlar var. Bu nedenle uzaktan eğitimin yetişkin eğitimine entegrasyonu önem taşıyor.

ÖA7: Gelemeyenler için evden çıkamayan, çıkmakta zorlanan kişilere işlem basamaklarının adım adım anlatıldığı videolar ve uzaktan eğitimle kişinin katılımı desteklenebilir.

ÖA3: Mesela evden çıkamayan insanlar oluyor, yaşlılar, engelliler buraya gelmesi zor olan insanların uzaktan eğitim faydalı olacaktır ihtiyaçların karşılanması anlamında.

ÖA9: Yetişkinlerde kesinlikle en büyük sorun günlük yaşamında gerekli olan çalışma saatleri nedeniyle zaman bulamama. Bunun dışında engelli bireyler veya il dışındakiler uzaktan eğitim ile eğitim alabilirler.

Halk eğitim öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde alanlarında verilebilecek bir uzaktan eğitimin öğretimin kalıcılığını destekleme avantajı sağlayacağını belirttikleri görülmektedir.

ÖA2: Mesela bizim kursumuz yakında bitecek ancak tekrar edilmedikçe, hataları düzeltilmedikçe ilerleme kaydedilmesi zor. Bu yüzden kurs bittikten sonra mesela kursiyerler uzaktan eğitimle desteklenebilir. Kalıcılık açısından. Telefonlar vs. kullanılabilir.

ÖA8: Okuma yazmada çalıştıktan sonra belirli ödevler yaptırılabilir. Öğrenimine destek olunabilir çünkü derste aklınıza gelmeyen, bunu şöyle de öğretebilirdim dediğiniz yöntemi de kullanarak belirli bir mesajlaşma sistemi ile öğrencileri ödevlendirip, bundan faydalanması sağlanabilir.

ÖA5: İnteraktif olursa gerçek zamanda bir araya gelebilirse öğretici ve öğrenen bazında halk eğitimlerde mesela Tepebaşı Halk Eğitim ile Stockholm'deki bu tarz bir merkez aynı uygulama ders sürecini aynı anda görüntülü ve etkileşimli bir şekilde paylaşabilirse, birlikte yürütebilirse hem farklı kültürler bir araya gelebilir, yabancı dil gelişimine katkı sağlayabilir, her iki ülkede öğretimin nasıl yapıldığıyla ilgili bilgi paylaşımı hem öğretmenler hem öğrenenler için oldukça destekleyici olacaktır.

Yapılan görüşmelerde öğretmenlerin uzaktan eğitimin sınırlılıklarına ilişkin olarak yüz yüze eğitimin etkileşimine erişemeyeceğini, teknolojiye/internete ulaşım ve maddi yetersizliklerin de ayrıca sınırlılık oluşturabileceğini ifade ettikleri görülmektedir.

ÖA1: Maddi yönden bir sınırlılık olabilir, ailenin geliri azdır, internet ve teknolojik araç sıkıntı çıkarabilir, erken bırakılabilir, katılamayabilir bu yüzden.

ÖA2: Mesela ben duygusunu tam anlayamayabilirim. Yeri geliyor burada tekrar edeyim mi diyorum bir mimiğinden, sesinden anlayabiliyorum ben anlamadığını. Uzaktan eğitimde kaçırabilirim bunu. Ne kadar görüntülü de olsa

ÖA3: Etkileşim sınırlılığı olacaktır.

ÖA4: Dil eğitimi açısından bakarsak olaya sonuçta dört temel beceri var. Okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri. Mesela konuşma becerilerinde spontane diyalog geliştirme ve diyalog yapılandırma kısmında sanırım uzaktan eğitim yetersiz kalacaktır diğer alanlardaki becerilerin geliştirilmesine göre.

ÖA5: Uzaktan eğitim insanlarda stres de oluşturabilir çünkü Türkiye de kotalı bir internet kullanımı söz konusu. Eğitim sırasında bilgisayar donabilir internet yavaşlayabilir ya da elektriğiniz gidebilir. Bir de sizden uzak birinin motive edici konuşmasıyla sınıfta karşılıklı etkileşimle yüzünüze gülen biri ile etkileşim farklı olacaktır. Çünkü bir araç var arada. Hocanın arka tarafa gözü kaysa nereye bakıyor acaba neden benimle ilgilenmiyor diye düşünebilir öğrenci. Hem duygusal etkileşim hem maddi sınırlılıklar söz konusu olabilir yani.

Bir de yüz yüzde öğretici daha çabuk toparlanmasına destek olabilir dikkati dağılan bir öğrencinin.

ÖA6: Televizyondan öğrense mesela sosyalleşme imkanı yok birbirlerinden de çok şey öğreniyorlar çünkü burada. Bir de mutlaka bir televizyondur, bilgisayardır olması gerekecek, bir de onu kullanabilmesi gerekecek. Bunlar dezavantaj bence.

Öğretmenlerin kendi alanlarında verilebilecek uzaktan eğitimin avantaj ve sınırlılıklarına ilişkin görüşleri temasındaki kodlar incelendiğinde, uzaktan eğitimin zaman ve mekana ilişkin esneklik sağlayarak yaşam boyu eğitimi ulaşılabilir kılması, dezavantajlı bireylerin eğitimini olanaklı kılması, yüz yüze verilen eğitimin ardından öğretimin kalıcılığını pekiştirmek amacıyla kullanım olanağının olması konuları öne çıkmıştır. Sınırlılıklar konusunda ise uzaktan eğitimde öğreten-öğrenen, öğrenen-öğrenen etkileşimin sınırlı kalacağı görüşü, internet, teknoloji ve onun kullanımına yönelik maddi sınırlılıklar öne çıkan kodlardır.

Sonuçlar

Araştırma sürecinde yapılan görüşme sonuçlarına göre halk eğitim merkezinde görev yapan öğretmenlerin yetişkin eğitime ilişkin görüşleri genel olarak olumludur. Halk eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenlerin yetişkinlerle çalışma deneyimlerinde yetişkinleri motivasyonu yüksek, etkileşime açık öğrenenler olarak niteledikleri görülmektedir. Bu özelliklerin öğretim sürecine olumlu katkı sağladığı görüşü öne çıkmıştır. Kaya (2016) yetişkinleri öğrenirken kendini yönlendirmeyi seven, öğrenme ortamında bir kaynak olarak kullanılabilir zengin deneyim haznesi olan, bilmek ihtiyacından hareketle problem çözme odaklı olan bireyler olarak tanımlamakta ve yetişkin eğitiminde önemli olan yüksek motivasyonun içsel olduğunu vurgulamaktadır.

Öğretmenlerin yetişkin eğitiminde teknoloji kullanımına yönelik olarak ulaşılabilir bilgisayar, akıllı tahta ve projeksiyon cihazlarını kullandıkları ve internet, sosyal medya hesaplarını işlevsel buldukları görüşü öne çıkmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlerin halk eğitim bünyesindeki kurslarını farklı okullarda açtıkları için okulun kaynaklarına göre teknolojinin eğitim sürecine dahil edilmesi durumunun farklılaştığı söylenebilir. Web teknolojilerinin gelişimi ile birlikte eğitimde teknoloji kullanımı hayatın her alana yayılmaktadır (Gökkaya, 2014). Eğitim teknolojisi, alandaki gelişmeler sayesinde öğretmene

ders planı hazırlama gibi konularda yardım eder ve uzun dönemde öğretim programının sistematik olarak tasarlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi ve öğretim tekniklerinin kullanılması konularında öğretmene bilgi sunar, beceriler kazandırır (Alpar, Batdal ve Avcı, 2007).

Halk eğitim merkezinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim deneyimlerinin genel olarak olumlu olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin kurs sürecinde, ikinci üniversite kapsamında ve üniversite lisans eğitimi sürecinde uzaktan eğitimden faydalandıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin kendi alanlarında verilebilecek uzaktan eğitim programına ilişkin belirttikleri görüşlerin uzaktan eğitimle çok sayıda, farklı zaman ve mekanlardaki bireylere, ayrıca dezavantajlı bireylere eğitim ulaştırma açısından olumlu olduğu söylenebilir. Bu durum alanyazında ise şu şekilde belirtilmiştir; internet aracılığıyla daha fazla yetişkine ulaşabilme imkanı vardır. Bu sayede yetişkin öğrenenler ve eğitimciler, bilim ve teknolojiyle hayatımıza giren erişilebilir çevrimiçi ortamlarda kendilerine bir yer edinebilirler (Foley, 2004). Bununla birlikte öğretmenler kendi alanlarında verilebilecek uzaktan eğitim programının öğreten-öğrenen ve öğrenen-öğrenen etkileşimi ve öğrenen bireylerin teknolojik cihaz, internet erişimindeki sınırlılıklar nedeniyle yetersiz kalabileceğini belirtmiştir. Bu durum eğitimci, yer ve zaman gibi kıt kaynakların bireyler için uyumlu olması gibi çeşitli gerekler doğurmaktadır. Son yıllarda hızla gelişmekte olan uzaktan eğitim ve e-öğrenme ise tüm bu sorunları çözmeye kullanılan ve hızla gelişen bir çağdaş eğitim modelleridir (Gökkaya, 2014).

Öneriler

Araştırma sonucunda ileride yapılacak araştırmalara ve uygulamalara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen veriler değerlendirildiğinde, halk eğitim merkezinde çalışan öğretmenlerin eğitim amaçlı teknolojik yazılımlar, program ve teknolojiler hakkında bilgilendirilmeleri sağlanabilir. Hizmet içi eğitimler yoluyla veya seminer dönemlerinde bu bilgilendirmeler yapılabilir. Bununla birlikte öğretmenlerin özellikle etkileşime dayalı programlar yoluyla uzaktan eğitim deneyimleri yaşamaları sağlanabilir.

İleride, araştırma benzer şekilde farklı halk eğitim merkezlerinin farklı branşlarında eğitim veren öğretmenler ile farklı araştırmacılar tarafından yinelenabilir. Bununla birlikte

benzer araştırmalar öğretmen, idareci ve kursiyerlerin katılımıyla odak grup görüşmeleri şeklinde yapılabilir.

Kaynakça

- Alpar, D., Batdal, G. ve Avcı, Y. (2007). *Öğrenci merkezli eğitimde eğitim teknolojileri uygulamaları*. Erişim tarihi: 25.05.2018, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/93075>
- Antalyalı, Ömer Lütfi (2004). *Uzaktan Eğitim Algısı ve Yöneylem Araştırması Dersinin Uzaktan Eğitim İle Verilebilirliği*, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Arar, Atilla (1999). “Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi, Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri ve Maliyetleri”, Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu 15-16 Kasım 1999, Ankara: Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı.
- AUO Sözlük, (2017). *Açık ve Uzaktan Öğrenme Sözlüğü*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi. İnternet: <http://auosozluk.anadolu.edu.tr/>
- Bozkurt, A. (2017).Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*,3(2),85-124.
- Creswell, J. (2017). *Araştırma Deseni-Nitel, nicel ve karma yaklaşımlar* (Çev. Selçuk DEMİR). Eğiten Kitap Yayınları: Ankara.
- Creswell, J. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (Çev. Mesut Bütün). Siyasal Kitabevi: Ankara.
- Duman, A. (2003). Bazı Eğitim Bilimi Kavramlarına İlişkin Genel Bir Değerlendirme. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (10), 7-8.
- Duman, A. (2006). *Yetişkinler Eğitimi*, Ankara: Ütopya Yayınları.
- Foley, G. (2004). *Dimensions of Adult Learning, Adult Education and Training in a Global Era*. Open University Press: London.
- Gökkaya, Z. (2014). *Yetişkin eğitiminde yeni bir yaklaşım: oyunlaştırma*. Erişim Tarihi: 25.05.2018, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/93187>
- Karasar, N. (2009) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayıncılık: Ankara

- Kartal, G. Ve Toprak, E. (2015). Farklı Kültürlerden Öğrenenler İçin Uzaktan Öğrenme Ortamlarında Ders Tasarımı.AB2015 Akademik Bilişim Konferansı, Anadolu Üniversitesi,4-6 Şubat 2015.
- Kaya, E. (2015). Türkiye’de Halk Eğitim Merkezleri. *International Journal of Science Culture and Sport*.3.
- Kaya, H. E. (2016). Yaşam Boyu Yetişkin Eğitimi. Nobel Yayıncılık: Ankara
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki durumu. Marmara İletişim Dergisi, 21.73-94.
- Knowles, S.M. (2015). Yetişkin Öğrenenler, Göz Ardı Edilen Bir Kesim, (Adult Learners: A Neglected Species) 4. Baskısından Türkçe’ye kazandıran Okhan Gündüz, 2015. Kaknüs Yayıncılık: Ankara.
- LOWE, Jhon (1985), Dünyada Yetişkin Eğitime Toplu Bakış, (Çev. Turhan OĞUZKAN), Ankara, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayınları.
- Nizam, Feridun (2004). “Eğitim-Öğretimde Kitle İletişim Araçlarının Kullanım Olanakları ve Avantajları”,Trabzon: KATÜ Akademik Bilişim 2004, ss.1-17
- Reiners, Gina M. (2012). “Understanding the Differences Between Husserl’s (Descriptive) and Heidegger’s (Interpretive) Phenomenological Research”, *Journal of Nursing & Care*, 1 (119).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006) Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim* 23 (112).
- <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423869719.pdf> (29.04.2018 tarihinde erişilmiştir.)
- <http://www.muratkaymak.com/?Syf=22&Mkl=174191> (21.05.2018 tarihinde erişilmiştir.)
- <http://hbogm.meb.gov.tr/> (17.05.2018 tarihinde erişilmiştir.)

Yazarlar Hakkında

Nilay ÖZER

Lisans eğitimini Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri-Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünde 2010 yılında tamamlamıştır.2010 yılından itibaren Meb e bağlı lise ve ortaokullarda psikolojik danışman olarak aldığı görev yapmıştır. Halen Necip Fazıl Kısakürek Ortaokulunda görev yapmakta ve 2017 yılında Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim alanında başladığı yüksek lisansına devam etmektedir. İlgili alanları; açık ve uzaktan öğrenme, açık ve uzaktan öğrenmede destek hizmetleri, kariyer ve danışmanlık hizmetleri.

Tel:0(222) 320 66 55

E-posta: nilay_ozer@anadolu.edu.tr

Şeyda KIR

Şeyda Kır, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans öğrencisi olarak öğrenimine devam etmektedir. Anadolu Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği lisans programını 2017 yılında tamamlamıştır. İlgili alanları arasında Kitleli Açık Çevrimiçi Dersler, yetişkin eğitimi, yaşam boyu öğrenme ve açık ve uzaktan öğrenme ortamları olan Kır, bu konulardaki araştırmalarını sürdürmektedir.

E-posta: seyda_k@anadolu.edu.tr

Tel: 0(222) 320 66 55